

A. Kovačić, U registraturi

Književno razdoblje: hrvatski realizam

- Kovačićev život- mogućnost usporedbe s Ivicom Kičmanovićem
- Podrijetlo, djetinjstvo u zagorskom selu, školovanje talentiranog, ali siromašnog đaka, u gradu studij prava, tragičan završetak – autobiografski su elementi.
- Rodno Hrvatsko zagorje opisano je lirskim tonovima: bez obzira na težinu seoskog života, osjeća se Kovačićeva prisnost i toplina u prikazu djetinjstva

Vrsta romana: socijalni roman

Bildungsroman – roman o odgoju ili razvitku karaktera

- objavljivan u nastavcima u Vijencu 1888. g
- U registraturi – roman vremena - oblikovanje Ivičinog karaktera
- REGISTRATURA - pravni arhiv, mjesto gdje se odlažu sudski spisi – simbol društveno – političkog stanja u Hrvatskoj - mjesto gdje se vode isprazni razgovori, mjesto gdje su pojedine ljudske sudbine samo pravni slučajevi, spisi, registarski brojevi
- Registrator – glavna knjiga u registraturi

TEMA ROMANA

U prvom je planu razvoj i sudbina nadarenoga seoskog dječaka Ivica kičmanovića koji je iz sela došao u grad na školovanj. Prateći njegov život, pisac prikazuje hrvatsko društvo undrugoj polovici 19.st., s posebnim naglaskom na tragičnoj sudbini hrvatskog intelektualca seoskoga podrijetla.

Obrađujući realističku temu odnosa sela i grada, Kovačić se kritički odnosi prema hrvatskoj stvarnosti. U središtu su njegova interesa sukob sela i grada, ali i svijest o procesu raslojavanja patrijarhalnoga hrvatskoga sela te slika gradske sredine kao legla nemorala. Istinska društvena kritika najjače progovara upravo u slikanju gradske sredine.

Kompozicija – roman se sastoji od tri dijela. Kaotičnost kompozicije neki smatraju nedosljednošću, a neki kako takva kompozicija najbolje predstavlja glavni lik.

UVOD

Prašnjava registratura- među tisućama spisa nalazi se i osobni spis registratora Ivica Kičmanovića

1. dio romana

- Djetinjstvo Ivica Kičmanovića: IVICA KIČMANOVIĆ, bistro i zdravo seljačko dijete, djetinjstvo provodi u slikovito raštrkanome zagorskom selu, u roditeljskoj kući. Na susjednom brežuljku živi susjed MALI KANONIK. Između dvojice susjeda, Ivičina oca JOŽICE,

Zgubidana, seoskog mužikaša, i Malog Kanonika traje vječna nesnošljivost, međusobna zavist i ogovaranje, ali i neko čudno prijateljstvo.

- Odlazak u grad na školovanje: Kako je Ivica u školi bio rijetko nadaren učenik, učitelj i seoski župnik zauzeli su se za nastavak njegova školovanja u gradu.

- Susret s Laurom: Ivica dolazi daljnjem rođaku Juriću, kumordinaru ŽORŽU, koji je službovao kod gospodina Mecene, smješta se u Meceninu kuću, gdje pomaže Žoržu u svim poslovima, i školuje se. U Mecenin dom dolazi i njegova štićenica LAURA, u koju se Ivica, sada već mladić, zaljubljuje.

- Izgon iz Mecenina doma. Počinje se razvijati ljubavna veza između Laure i Ivice, ali ih je jednom prilikom zatekao Mecena i tjera Ivicu iz kuće.

Bajkovite sudbine Mecene i Laure: **Mecena**, nezakonito dijete nekoga velikaša, naslijedivši očevu imovinu, započinje svoj razbludni život bogataša. Otima i obeščaćuje čestitu seljanku, „gizdavu vilu“ Doricu. Njezin muž Mate Zorković, u pokušaju osvete pogiba, Dorica se pokušava ubiti zapalivši svoju kuću i sebe u njoj, ali je seljaci u posljednji trenutak spašavaju. Sluđena, spaljena i psihički i fizički uništena, Dorica, noseći Mecenino dijete, luta selima kao prosjakinja. Uništivši živote dvoje poštenih seljaka, mecena se izvlači bez posljedica i pretvara u gradskog „dobročinitelja“.

Laurina priča još je nevjerojatnija i puna fantastičnih obrata i likova. Nakon bankrota njezin se otac seli u bijednu kućicu u predgrađu i ubrzo umire. Laura ostaje sama, a brigu o njoj preuzima gazdarica koja ima nakaznog sina FERKONJU. Ferkonja posvaja Lauru kao svoju buduću ženu i prilikom jednog izleta u šumu napastvuje ju te Laura bježi. Nailazi na babu Hudu koja živi u tajanstvenoj i nedostupnoj špilji. Tamo provodi tri godine, a onda je baba Huda šalje u grad Meceni..

2. dio romana

Pisac nas vraća u selo, i to u vrijeme kad je Ivica tek otišao u grad na školovanje, prikazujući nove likove i evocirajući buduće događaje. Tu je bogati gazda MEDONIĆ, njegova kći JUSTA i Kanonikov sin MIHA. Miha i Justa vjenčaju se, to je korisna veza koju njihovi roditelji podržavaju. Osobito je zanimljiva epizoda o Velikom petku na selu i prizor tučnjave na Uskrsni ponedjeljak. Opet smo u gradu, u Meceninu domu, nakon istjerivanja Ivice. Mecena je bolestan, Laura ga otruje i Mecena umire. Nepažnjom Žorž iste noći zapali Meceninu kuću. Laura uspijeva spasiti Meceninu škrinju s blagom i tada otkriva svoje podrijetlo: ona je zapravo Mecenina nezakonita kći iz veze s Doricom. Ivica opet živi na selu. Laura gradi kuću pored Ivičine i njih dvoje tamo nevjenčano žive. Ivica se vraća u grad kako bi nastavio školovanje. Laura ga materijalno potpomaže. Ivica daje Kanonikovo kćeri Anici svoj prsten kao zalog svoje simpatije koja će se kasnije pretvoriti u ljubav.

3. dio romana

Ivica u romanu stanuje kod kumordinara Žorža i njegove žene Jeluše, koja je zapravo svodnica. Laura i Miha počinju se tajno sastajati. Ivica prekida svaku vezu s Laurom. Justa pogiba „nesretnim slučajem“, a Laura i Miha počinju zajedno živjeti i odlaze iz sela. Anica odlazi u grad tražeći Ivicu, dopada ruku stare svodilje, koja od nje želi napraviti prostitutku. Ivica u poposljednji trenutak spašava Anicu iz ruku nekog građanina. Laura i Miha nastanili su se u obližnjem dvorcu. Miha susreće Ferkonju i odvodi ga Lauri. Laura, u dogovoru s Ferkonjom, ubija Mihom i odmeće se u hajduke. Ubija i Ferkonju i poziva Ivicu da pođe s njom u svijet da započnu novi život. Ivica odbija jer se želi oženiti Anicom. Laura mu zaprijeti **krvavom svadbom**. Na Ivičinoj svadbi Laura sa svojom družinom otima Anicu, ubija Malog Kanonika, Jožicu i Ivičinu majku te ranjava Ivicu. Nakon tri dana pronalaze ubijenu i iznakaženu Anicu. Laura je uhićena, osuđena na smrt i pogubljena. Ivica se propio i sada,

vraćamo se na početak romana, star i nagrižen alkoholom doživljava „delirium tremens“, potpaljuje registraturu i sam u njoj izgori.

PRIPOVIJEDAČ- pravi dio pisan u Ich-formi (u 1. licu) , dok su drugi i treći dio pisani u Er-formi(3.licu)

Važni ulomci:

1. ulomak - Ivičin odlazak u grad na školovanje gdje će se po riječima susjeda kanonika "udvospoliti" pa neće biti ni seljak ni gospodin.
2. ulomak – Ivičino buđenje u Laurinoj sobi, njegov sram pred majkom zbog vlastitog ponašanja, odstupanje od njenog pobožnog, plemenitog i jednostavnog odgoja.

PRIKAZ SELA I GRADA U ROMANU:

SELO – primitivno, zaostalo,obiteljski odnosi su patrijarhalni. Ljepota i toplina obiteljskog ognjišta prikazana je u domu Jožice Kičmanovića – Zgubidana – poslušna djeca , a roditelji predani.

Vidljiv je sukob feudalnih i kapitalističkih odnosa: moralni (feudalci šire nemoral), socijalni (zelenaš i trgovac Medonić). Ljudske se vrijednosti počinju mjeriti materijalnim – sklapaju se brakovi iz računa. Seljaci sumnjičavo gledaju na grad (Kanonik), ali je prisutna i nada da će se djeca u gradu probiti (Zgubidan). Kovačić je dao socijalni, etički i psihološki portret seoskog života. On voli selo, ali ga ne idealizira. Vrlo dobro zapaža da je seljak primitivan, zaostao, neobrazovan, zloban, osvetoljubiv, praznovjieran, svadljiv.

GRAD – iz seoske sredine grad izgleda veliko, bogato, ali je u biti moralno izopačen i izvor zla.U njemu je mnoštvo likova – trgovaca, krčmara, nadripjesnika, činovnika, sluga, svodilja – niti jedan nije pozitivan. Sve likove iz garda pisac je karikirao i ironizirao. Grad Kovačić ne voli, prikazuje ga tamnim bojama – gradsko društvo je pohlepno, neiskreno, nepošteno, razbludno, nemoralno.

Socijalno –ekonomska okosnica romaana: odnos selo-grad

- posljedice agrarne krize, stvaranje sitnog kapitala i raslojavanje sela
- osiromašeni seljaci postaju plijenom zelenaša i trgovaca
- migracije seoskog stanovništva u grad
- materijalno propadanje i proletarizacija seljaka u gradu koji odlaze u grad za poslom ili na školovanje (kroz lik Ivica Kičmanovića opisuje odlazak nadarene seoske mladeži u grad na školovanje i njihovu tragičnu sudbinu;seljaci koji odlaze u grad tražiti posao žive u oskudici, okreću se prostituciji, kriminalu. Oni koji uspiju naći posao kod gospode moralno se izopačuju, podliježu procesu pogospođivanja,zahvaćeni su snobizmom i dodvoravanjem gospodi.(pofarbanci, kaputaši)

LIKOVİ

LIKOVİ IZ SEOSKE SREDINE: - Zgubidan, Kanonik, Duga Kata, Ivičina majka, Gavan Medonić, Justa, Miha, Anica, Dorica, učitelj, župnik.....

LIKOVİ IZ GRADSKE SREDINE: - Mecena, Ivica, Laura, Rudimir Bombardirović Šajkovski, Ferkonja, Žorž, Jeluša, baba Huda, židovski trgovac.

Ivica Kičmanović:

- Kičmanović- među brojnim beskičmenjacima želio je svoj život ostvariti vlastitim snagama.
- pojavljuje se u ulozi pripovjedača(registratora) i u ulozi junaka,
- neki književni kritičari smatraju da Ivica ne može biti glavni lik jer je previše pasivan, ne pokreće radnju- ništa ne čini, pod jakim je utjecajem okoline, o njemu drugi odlučuju, on je čovjek bez volje, energije, bez prave svijesti o sebi, on je socijalni hemafrodit(dvospolac) na kome su se ispunile proročanske riječi Maloga Kanonika: "Oni će ti dijete pokvariti, udvospoliti. Ne bude ni muško ni žensko, ni gospodin ni seljak."
- Drugi ističu da je Ivica ipak bio nečega svjestan- **znao je što ne želi**- nije želio postati poput ljudi koje je susretao u Meceninu domu; u gradu Ivica nije određen svojim talentom već svojom ironijom prema Juriću(Žoržu), gnušanjem prema Meceni, revoltom protiv umišljene pjesničke veličine Rudmira Bombardirovića Šajkovskog..., mnoga su mjesta u romanu u kojima Ivica pokazuje ili samo osjeća prezir i gađenje prema građanima (npr. gozba u Meceninu domu). Ivica je pasivan u svom otporu prema novoj sredini, nemoćan da se prilagodi, ali ipak **iskazuje otpor gradskoj izopačenosti i pokvarenosti ironijom, sarkazmom i groteskom**
- *U toj sredini, od trenutka kada je stupio u Mecenin dom i Žoržovu služinsku sobu, postaje Ivica žrtva svoje sudbine, a ta se sudbina zove Laura. On joj se otima, bježi od nje, pokušava joj umaći, nekoliko puta i na razne načine, i jedino je u tim trenucima bio čovjek koji se ne prepušta tuđim manipulacijama.*
- Ivica je u prvom dijelu romana naivan, pošten, inteligentan, sposoban, vedar i živ dječak, u gradu osjeća hladnoću i surovost svojih učitelja i društva općenito, a na kraju se preobražava u mračnu, usamljenu i zatvorenu osobu opsjednutu vlastitom tragedijom, što ga dovodi do alkoholizma, ludila i, konačno, samoubojstva
- Ivica se ipak donekle odupire 'dvospolnosti'- uspijeva djelomično sačuvati identitet, ali ga seosko podrijetlo i gradski preodgoj ipak uništavaju. Želio je imati vlastiti život i postići ga vlastitim snagama, ali se u tom nastojanju sukobio s vlastitim usudom.
- Ivičin lik motiviran je socijalno(seosko podrijetlo, školovanje u gradu), ali i podsvjesno, iracionalno (žrtva je životne fatalnosti, neumoljivosti sudbine, neprijateljskih i nerazumljivih sila koje se nadvijaju nad pojedinačne živote)
- u svom pismu Lauri Ivica otkriva svoje intimno biće. Svoje intimne sukobe pokušava riješiti pismom: U pismu Lauri, kojim želi prekinuti veze s njom, ustreptalim tonom razotkriva povijest odnosa između sebe i Laure ponirući u sebe i tražeći pravu istinu. U pismu se zrcali Ivičin život, njegova savjest i spoznaja o Lauri kao demonskom biću: Ovo njegovo pismo predstavlja najdublji psihološko- etički zahvat u vlastiti život; pismo je istodobno cjelovita analiza Laurina Lika.

Laura: tumačili su je kao plod piščeve mašte i kao lice iz pučkih priča. Bajkovita, tajanstvena, nestvarna, ali sva iz stvarnosti. Začeta u razvratu, rođena u ludilu, Laura je realan lik do trenutka kad saznaje svoje podrijetlo. Od nedužne žrtve mirnog života ona postaje surova ruka zla; mutnog je podrijetla, tajnovita, bolesno putena, ekstremnih osjećaja. Djetinje lice, sjajne oči, nedužno čuđenje pred čarolijom ljubavi i nepoznavanje zla njezina su maska kojom kroči kroz život. U početku je željela to i ostati – razočaravši se postaje svoja suprotnost. U prvom susretu: (**važan ulomak** str. 160., 161. ili udžbenik) ona je nježna, blaga, ne želi Ivici reći je li štićenica ili rođakinja- ne želi ni lagati, ali mu ne želi odmah razbiti iluzije o sebi. Dobra, nježna, sestrički blaga, nakon pisma preobražava se u djevojku koja zna svoju moć.

Puna je unutarnjih sukoba – varira između zločina i kreposti, bluda i mržnje, ponosa i ludila, strasna je i bešćutna, hirovita. Ona oblikuje sve važne zaplete, a tvorac je i krvavog raspleta. Željela je ostvariti svoje pravo na pun i iskren život, njezina je tragedija u tome što pokušava prkositi sudbini. Ona prikazuje svoju krivnju bez kajanja jer u biti i nije kriva, krivi su drugi koji su je gurnuli u ponor zla. Kao realan lik simbol je poroka, ali i Kačićeve vjere u sudbinu koja je uvijek tragična i neugodna.

- motivirana biološki (naslijeđem), ali i fantastično
- Ivičin udes, fatum, propast; fatalna, demonska žena čija strast uništava sve s kojima dolazi u dodir
- književna kritika Luru smatra simbolom novog društva, kaosa i osobnog Kovačićeva nesnalaženja u novim društveno-političkim i gospodarskim okolnostima.
- sva je u proturječnostima- strasna i bešćutna,gruba i milostiva, nježna i okrutna; ona je demonska žena

Mecena:- razvratnik, nasilnik, bogat i moćan, glup i neprosvijećen, neobrazovan, ali vlada -> kritika društva u kojem je to moguće.

- groteskno je opisan: silan trbuh, tusti obrazi, grohotan smijeh,tupe glave, slavloljubiv, zlurad, zao, pokvaren, priglup, parazit i grješnik, uzročnik mnogih zala, simbol gradske sredine koja je bezosjećajna i beskrupulozna prema seljacima i iskorištava seosku bijedu

Kumordinar Žorž – jedan od najbolje portretiranih likova, siromašan seljak koji se pretvara u gradskog slugu. Tragikomičan, koristoljubiv, puže u Meceninu dvoru, a na selu se šepuri u njegovim iznošenom odijelu s bezvrijednim prstenjem. Komičan je u svojoj težnji da bude viši nego što može biti – iz tog nesklada želja i stvarnosti rađa se karikatura, bijednog, poslušnog beskičmenjaka koji točno zna kada treba liznuti petu- Kastor-> Kovačić ga karikira i time iskazuje svoje duboko i prijezirno sažaljenje
Kroz njegov lik Kovačić prikazuje moralno propadanje seljaka u gradu.
U portretiranju njegova lika služi se ironijom, sarkazmom, groteskom, karikaturom

Rudimir Bombardirović Šajkovski – primitivan, nametljiv, samodopadan, najsnažniji primjer beskičmenjaka.

- lik tipičnog poluinteligenata i kvazipjesnika, brbljav, nametljiv laskavac

Miha – seljačko dijete skromna uma i ograničenih mogućnosti koje nadoknađuje laktašenjem i nemoralom.

Kanonik – tipičan predstavnik malog zagorskog seljaka, svadljiv, zajedljiv, ljubomorani, primitivan, ali snalažljiv.

Jožica Zgubidan i Ivičina majka – dobri, brižni roditelji kojima je sreća njihove djece na prvom mjestu. Majka je plaha, iskrena, poštena, samozatajna, tipična majka – njezine osobine ima i Anica što je Ivicu njoj i privuklo

Ferkonja djeluje kao bajkovita ličnost, groteskno je opisan, čini se poput zlog jednookog čudovišta iz svijeta bajke

- predstavnik ljudi s dna društvene ljestvice – gradski probisvijet, huligan i pokvarenjak.

Postupci u karakterizaciji likova : vanjskom opisu pisac pridružuje socijalnu i moralnu komponentu, ističe njihovu odjeću i nakit kao statusne simbole.

Opisi interijera: realistični- detaljni; u njih unosi tipične pojedinosti: peć na kojoj se spava, ogledala.

Pripovijedanje (naracija): često pripovijeda o svojim likovima prije dijaloga ili opisa.

Govorna karakterizacija: u dijalozima likovi se osamostaljuju i otkrivaju svoju socijalnu, intelektualnu, etičku i psihološku karakterizaciju.

Karakterizirani su i imenom - metaforična; Zgubidan, Kanonik, Mecena, Bombardirović.

Likovi seljačkog podrijetla dobivaju nova strana imena Žorž i Vanča.

Subjektivne forme u karakterizaciji likova – pismo i dnevnik.

JEZIK – dotjeranost pri karakterizaciji, žive govorne seoske fraze, poslovice, dosjetke, aforizmi i zdravice

STILSKA OBILJEŽJA:

- ROMANTIZAM - likovi: Laura, Mecena, Dorica, Fekonja i baba Huda, romantičarsko je Mecenino i Laurino podrijetlo → intrige i neočekivani odnosi, zatim dijelovi o hajdučici Lari.
- REALIZAM – opisi sela, seoskih svađa i tučnjava, običaja, svadbi. Realistični su i opisi gradske sredine, Kovačić poštuje načelo tipičnosti. Njegov Ivica tipičan je lik, predstavnik seljačkog sina koji se školuje u gradu. Motivacija je socijalno-psihološka.
- NATURALISTIČKI ELEMENTI - važnost biološkog nasljedstva, estetika ružnog, prikazivanje ružnih strana života (sakaćenje, biološko-genetska motivacija, masovne scene - svadba, tuče)
- MODERNISTIČKI ELEMENTI – događaji nisu dani kronološkim slijedom, pripovijedač subjektizira vrijeme, razaranje kompozicije i retrospekcija.

Komika i humor - prijelaz seoskog djeteta u grad popraćen je komičnim situacijama(svađa Zgubidana i Kanonika, Kanonikova vožnja u kolicima i pad u kaljužu, seljačke svađe u krčmi, govor likova – iskrivljen njemački, talijanski, hrvatski.)

Unatoč komičnim scenama u romanu ima puno pesimizma, crno slika grad, a u selu zapaža zaostalost, pohlepu, neobrazovanost, zavist, zlobu.

Vrijednost djela - predočen jedan naraštaj hrvatskog društva druge polovice 19.st. u kojem zapaža samo zaostalost, licemjerje, glupost, moralnu pokvarenost.

Dodatak: Prvi susret Laure i Ivice

- susret je presudan za Ivičinu sudbinu; ulomak romana koji je u sebi koncentrirao mnoštvo onoga što je u sebi saželo smisao djela(Ivičina plahost, strah i nedoumica - kratke, bojažljive rečenice)

Laurina samouvjerenost izražena već prvom kratkom i odsječnom replikom; nakon početne emotivne nedorečenosti slijedi ushićenje – *regbi* ushićenim glasom, a onda i osjećaj bliskosti; u drugom susretu obraća mu se s gospodičiću: u tom je deminutivu sadržano puno negativnih naboja u svim nijansama od rujanja do prezira; njezina pojava u vrtu na prvi pogled djeluje nježno i čisto; ona nudi Ivici sestrinsku ljubav. Ali mi znamo da u ovaj susret ulaze s

različitim predispozicijama- Ivica je još uvijek mlad, bezazlen i neiskusn, a Laura nosi u sebi naslićjednu opterećenost, stećena iskustva i nezavidnu sadašnjost: Našla se u konfliktnoj situaciji i izbjevla odgovor. Je li namjerno sakrila istinu kako bi ga uvukla u zamku ili nije odmah željela razbiti još nejasne lijepe osjećaje? Ivica je možda slutio istinu, ali nije mogao ne poželjeti da se nađe sam s njom tamo na svojim brjegovima. Laura je zamišljeno šutjela, a onda naglo otišla. Što se zbivalo u njoj? Jesu li u njoj još uvijek postojale neke svijetle nade? Prirodno je da im se radovala, ali ih se i bojala. Ivica se tada nije bojavao, nego ih je nestrpljivo očekivao. Kao da je sam izazvao svoju zlu kob. Tugovao je što ne vidi Lauru(doći će vrijeme kad će bježati od nje), piše joj pismo. I ona ponovno dolazi. Nije više dobrodušna, lepršava i sestriiski nježna. Osjeća svoju moć i superiornost nad njim i otvoreno mu se izruguje. Kad je on po tko zna koji put moli da se pomire, ona prasne u ironičan i raskalašen smijeh. I kao da se u tom trenutku u njoj dogodio konačan prijelom iza kojeg nije bilo povratka. Je li to njezina nehotična obrana od ljubavi, nesvjesna osveta za sudbinu majke ili je u njoj progovorila krv? Susret s Ivicom, osjećaji koji su se probudili prema njemu, pomogli su joj da još jasnije shvati odvratnost svoga položaja i odnosa prema Meceni: Shvatila je da je taj čovjek podlo iskorištava, a ujedno je i zapreka njezinim nadama. Truje ga i , ne znajući, postaje oceubojica: kada je kasnije našla u Meceninim dokumentima podatke o sebi, sasvim je izgubila duševnu ravnotežu, izbezumila se od spoznaje vlastitog podrijetla.

Laura je postala Ivićina sudbina koliko i on njezina. da je to zaista Ivica bio, posvjedočila je i sama Laura na kraju svog života kada je tek suoćena sa svjedokom Ivicom iskreno progovorila o svojim nedjelima.

Interpretativni eseji - primjeri

1. interpretativni esej

(...)

– Ti si, Jožice, tražio u mene svjedoćanstvo o Ivićinom ponašanju i naucima da ga možeš dati u grad učiti za gospodskoga slugu. Ali, vidiš, sve je to Bog ljepše dao. Ivicu ćemo poslati u veliki grad u školu. Od njega se ne traži drugo nego da bude dobar i da marljivo ući kako je i u našoj seoskoj školi ućio... Pa tada neće biti on gospodski sluga, kako si mu ti namijenio, nego će on biti, ako Bog dade, gospodin! Evo pisma su nam već vraćena, a illustrissimus odgovara da je voljan Ivicu uzeti za svoga pitomca i da će ga dati dalje školati.

– A za što da se škola? – priupita moj otac vrteći glavom kano da ne shvaća.

– Za što? – ustane župnik sa stolca i stade šetati po sobi... – Za koga!? Hm, to je vrlo teško i vrlo lako pitanje, moj Jožica. On se može iškolati i za bana, i za biskupa, i za fiškala i za lijećnika, i za suća, i za plebanuša, bude li valjan i dobar. Bude li zao i nemaran: za fakina i nitkova.

– Evo, susjed naš ima pravo... – progunda otac.

– Šta susjed? Koji susjed? – uleti župnik.

– Naš mali, s dopuštenjem govoreći, Kanonik.

– Ah, on! Pa što je taj mudrac s vaših brda opet nadrobio? – smrknu se župnik.

– Eh, tako nekako... da će se školati za velikoga gospodina a iškolati za nitkova. Pa da mi seljaci časno ostanemo pri motici i plugu.

(...)

Stadoh polaziti škole, ali nisam bio svjestan jesam li dobar ućenik ili ne. Ućitelji bijahu prema meni hladni i nekako surovi, dok su gradske moje drugove tetošili i gladili. Kumordinar, jedini moj uzgojitelj, niti je pazio, niti je pitao da li ja ućim i što ućim... Valjalo mi sve kućne poslove obavljati ili mjesto njega ili mu pomagati. (...) Često sam zanemario poći u školu, a mnogo puta i zakasnih. Zaman se potužių roćaku Juriću. – Šta! Lari-fari! Ućenih ljudi i velike gospode je dosta, ali valjanih i poštenih slugu je malo! – odvrćaše on.

Smjernice za pisanje

Predstavite lik Ivica Kičmanovića u kontekstu romana *U registraturi*.

Što saznajete o Ivičinoj sudbini iz prvoga odlomka, a što iz drugoga? Čije su se riječi ispunile u Ivičinoj sudbini: župnikove ili Kanonikove? Objasnite i svoje tvrdnje potkrijepite primjerima iz romana.

Kako je okarakteriziran lik Ivica Kičmanovića? Kakav je čovjek postao Ivica Kičmanović? Navedite što su uzroci Ivičina tragičnoga završetka i likove koji su odredili njegovu sudbinu. Svoje tvrdnje potkrijepite argumentima iz sadržaja romana.

Kako se u liku Ivica Kičmanovića prelama jedan od temeljnih problema u romanu: odnos selo – grad?

2. interpretativni školski esej

Pred Vama je ulomak iz eseja Krešimira Nemeca o romanu *U registraturi*.

Pozorno ga pročitajte, a zatim i smjernice za pisanje školskoga eseja na sljedećoj stranici.

Redoslijed ponuđenih smjernica ne obvezuje Vas u Vašem oblikovanju školskoga eseja.

Svoj školski esej oblikujte kao zaokruženu cjelinu (uvod, razradba, zaključak).

Prvo pišite na priloženome listu za koncept, a na kraju uredno prepisite na list za čistopis.

Školski esej možete ispravljati na konceptu, ali ne i na čistopisu.

Pazite da Vaš školski esej bude pravopisno i gramatički točan.

Školski esej treba imati od 400 do 600 riječi.

(...)

Roman *U registraturi* posljednje je i najbolje Kovačićeva prozno djelo.

U prvom tematskom sloju možemo ga čitati kao varijantu *Bildungsromana*, romaneskne podvrste koja prati duhovni razvoj, učenje, sazrijevanje, stjecanje životnog iskustva i društvenu afirmaciju glavnog junaka. Odabrana tema paradigmatička je za razdoblje književnoga realizma: prikaz razvoja sudbine siromašnog mladića koji je došao sa sela na školovanje u grad i koji se pokušava uspeti na društvenoj ljestvici. Sličan su proces u francuskom društvu nekoliko desetljeća prije u svojim romanima pratili i francuski pisci. U liku Ivica Kičmanovića, glavnoga muškog aktera *Registrature*, Kovačić je portretirao cijeli naraštaj: to je zapravo slika rasta i razvoja moderne hrvatske inteligencije.

No uz Ivicu Kičmanovića u romanu se pojavljuje velik broj likova i tipova iz svih društvenih klasa i slojeva – od seljaka, gavana i „kaputaša”, do razbojnika, krčmara, svodnika, gradske gospode i „lustrišimuša”. Stoga djelo prerasta u veliku socijalnu epopeju koja nastoji obuhvatiti burne društvene i klasne promjene te kaotiziranje odnosa u sjevernoj Hrvatskoj u sutonu feudalizma.

Kontrast selo – grad važna je tematska komponenta u romanu u koju je Kovačić ugradio snažnu društvenu kritiku.

Smjernice za pisanje

Predstavite strukturu Kovačićeva romana u kontekstu njegova naslova *U registraturi*.

Odredite tematiku i tematske slojeve romana *U registraturi*.

Prisjetite se romana i napišite kako se u liku Ivica Kičmanovića otvara „slika rasta i razvoja moderne hrvatske inteligencije”. Objasnite Nemecovu tezu da „djelo prerasta u veliku socijalnu epopeju koja nastoji obuhvatiti burne društvene i klasne promjene te kaotiziranje odnosa u sjevernoj Hrvatskoj u sutonu feudalizma”. Kakav je Kovačićev odnos prema selu, a kakav prema gradu?

Svoje tvrdnje potkrijepite primjerima iz romana navodeći likove i zbivanja vezana uz njih.

Objasnite zašto književni kritičari rado kažu da Kovačićev roman izmiče realističkomu kanonu i približava se modernističkomu.